

การพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (PBL) วิชาภูมิศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Developing project-based learning (PBL) Geography of Prathomsuksa 6 students

วันที่รับบทความ: 13 ก.พ. 66

วันที่แก้ไขบทความ: 19 ส.ค. 66

วันที่ตอบรับ: 30 ส.ค. 66

อภิรมย์ สินชุม¹

Apirom Sinchum¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมิน โครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคม โดยใช้การประเมินแบบ CIPP กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน รวม 275 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย และการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามจำนวน 4 ชุดลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ระหว่าง 0.90 – 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่าการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มาก ($\bar{X}=4.51$, $SD=0.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านบริบท ($\bar{X}=4.60$, $SD=0.27$) รองลงมาคือ ด้านผลผลิต ($\bar{X}=4.54$, $SD=0.35$) ด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{X}=4.48$, $SD=0.31$) และด้านกระบวนการ ($\bar{X}=4.46$, $SD=0.31$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: รายงานการประเมินโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคม

¹ผู้อำนวยการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

¹ Director of the school, Nakhon Ratchasima Secondary Education Service Area Office, Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education.

Abstract

The purpose of this study was to evaluate the project of Phimaidamrong Withayakhom, a Buddhist- oriented school by CIPP model. The sample were consist of the principals, teachers, students and parents total 275 persons. The sample were simple sample and purposive sample by Krejcie& Morgan determination. The instrument were 4 Likert rating scale questionnaires, congruence index between 0.80 – 1.00 and reliability between 0.90 – 0.96. This research was analyze frequency, percentage, means and standard deviation. The result reveal that Phimaidamrong Withayakhom, a Buddhist- oriented school in total was in the strongly agree, ($\bar{X}$ =4.51, SD =0.32) when described in each aspect found the context aspect had the most high average means ($\bar{X}$ =4.60, SD =0.27) next below were the product aspect ($\bar{X}$ =4.54, SD =0.35), the input aspect ($\bar{X}$ =4.48, SD =0.31) and the process aspect ($\bar{X}$ =4.46, SD =0.31) respectively.

Keywords: Project Evaluation Report, Buddhist- Oriented School,
Phimaidamrong Withayakhom School

บทนำ

ปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติคือทรัพยากรมนุษย์และกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่สุดคือการศึกษาเนื่องจากการศึกษาเป็นการสร้างองค์ความรู้ที่ยั่งยืน สามารถที่จะพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญรุ่งเรือง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ถ้าหากประชาชนในประเทศขาดการพัฒนาด้านการศึกษา การศึกษามุ่งพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของบุคคลให้มีสุขภาพที่ดีทั้งทางกายและทางจิตใจสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขโดยปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ การพัฒนาครอบครัวให้มีความรักและความอบอุ่น สามารถเป็นบุคคลที่พัฒนาตนเองและพึ่งตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

การศึกษาที่จะเสริมสร้างความมั่นคงและก้าวหน้าให้แก่ประเทศนั้นจะต้องเป็น การศึกษาที่มีความรู้ มีคุณธรรม ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันกระแสของวัตถุนิยมได้เข้ามารอบำงา วิธีชีวิตที่เรียบง่ายของคนไทยการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเริ่มเปลี่ยนแปลงไปเกิดการแก่งแย่ง แข่งขันกันส่งผลให้คนในสังคมไทยเห็นแก่ตัว ทำให้แต่ละบุคคลมีคุณธรรม จริยธรรมที่ เสื่อมทรามลงจนน่าวิตกนับว่าเป็นอันตรายอย่างยิ่ง ซึ่งตามความเป็นจริงในโลกแห่งการ แข่งขันกันทางปัญญาเพื่อความอยู่รอดในสังคมโลกนั้นจำเป็นต้องสร้างเด็กและเยาวชนให้มีความ เข้มแข็งทางด้านสติปัญญา ความสามารถและคุณธรรม จริยธรรม ประเทศชาติจึงจะ สามารถอยู่รอด และมีความสงบสุขได้ (วีระพงศ์ ถิ่นแสนดี, 2550)

โรงเรียนเป็นสถาบันสำคัญที่มีหน้าที่จัดการให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคนดี กระบวนการพัฒนานักเรียนได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตราที่ 24 (4) ระบุถึงการจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสาน สารความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วม กิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละ ระดับและรูปแบบการศึกษา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา องค์การมหาชน, 2545)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว โรงเรียนพิมายดำรงวิทยาได้ตระหนักและ เห็นความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา และโรงเรียนพิมายดำรง วิทยาได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ต้นแบบ เพื่อเป็นหน่วยขับเคลื่อน โรงเรียนคุณธรรมในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ทางโรงเรียนจึงได้ร่วมคิดร่วมแก้ปัญหาที่ เกิดขึ้นโดยการจัดทำโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธของนักเรียนโรงเรียนพิมายดำรงวิทยาขึ้น และ กำหนดเป็นโครงการไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน โดยมุ่งเน้นปรับเปลี่ยน พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน เน้นการส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินบริบท (Context) ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคม
2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคม
3. เพื่อประเมินกระบวนการ (Process) ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคม
4. เพื่อประเมินผลผลิต (Product) ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคม

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา ได้แก่ 1) บริบท (Context) ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคม ประกอบด้วย ความต้องการความจำเป็นของโครงการ ความเหมาะสม ความสอดคล้องของโครงการกับแผนงานหรือนโยบายของหน่วยงานหรือโรงเรียน และความเป็นไปได้ของวัตถุประสงค์ของโครงการ 2) ปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคม ประกอบด้วย ความเพียงพอและความเหมาะสมของบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ และการบริหารจัดการ 3) กระบวนการ (Process) ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคม ประกอบด้วย ความเหมาะสมของการปฏิบัติงานตามโครงการเกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินงาน การติดตามและประเมินผล และการนำผลไปปรับปรุงพัฒนาของโครงการ และ 4) ผลผลิต (Product) ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคม เกี่ยวกับความสอดคล้องของผลการดำเนินงานตามโครงการ

2. ด้านตัวแปร ได้แก่ ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนพินายดำรงวิทยา ตามรูปแบบการประเมินแบบ CIPP ได้แก่ 1) ด้านบริบท (Context) 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) 3) ด้านกระบวนการ (Process) และ 4) ด้านผลผลิต (Product)

3. ด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครู จำนวน 41 คน ผู้ปกครอง จำนวน 460 คน และนักเรียน จำนวน 460 คน ของโรงเรียนพินายดำรงวิทยาคม ในปีการศึกษา 2563

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

กลุ่มตัวอย่างชุดที่ 1 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครู จำนวน 37 คน รวมทั้งสิ้น 39 คน ใช้ในการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ ได้มาจากการเปิดตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan และเทียบสัดส่วนตามตำแหน่ง การได้มาของผู้ตอบแบบสอบถามดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามตำแหน่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และกลุ่มครู จำนวน 37 คน

ขั้นที่ 2 ระบุผู้ตอบแบบสอบถามโดยกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นไปตามตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมี 2 คน และกลุ่มครู ใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้คือ 37 คน

กลุ่มตัวอย่างชุดที่ 2 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครู จำนวน 12 คน นักเรียน จำนวน 131 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 131 คน รวมทั้งสิ้น 276 คน ใช้ในการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านผลผลิต ได้มาจากการเปิดตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan และเทียบสัดส่วนตามตำแหน่ง การได้มาของผู้ตอบแบบสอบถามดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามสถานออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และกลุ่มของครู จำนวน 12 คน นักเรียน จำนวน 131 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 131 คน

ขั้นที่ 2 ระบุผู้ตอบแบบสอบถามโดยกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นไปตามตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมี 2 คน และกลุ่มของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ โรงเรียนวิถิพุทธของโรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคม คือ แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

5 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความพร้อม/การปฏิบัติ/การดำเนินการ/ความสำเร็จในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความพร้อม/การปฏิบัติ/การดำเนินการ/ความสำเร็จในระดับมาก

3 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความพร้อม/การปฏิบัติ/การดำเนินการ/ความสำเร็จในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความพร้อม/การปฏิบัติ/การดำเนินการ/ความสำเร็จในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความพร้อม/การปฏิบัติ/การดำเนินการ/ความสำเร็จในระดับน้อยที่สุด

แบบสอบถามมีจำนวน 4 ฉบับ โดยแต่ละฉบับมีการหาคุณภาพของเครื่องมือโดยนำไปตรวจสอบความเที่ยงโดยค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยนำไปทดลอง (Try out) กับโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคม จำนวน 30 คน รายละเอียดดังนี้

ฉบับที่ 1 สอบถามความคิดเห็นในการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคม ด้านบริบท ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ระหว่าง 0.80 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

ฉบับที่ 2 สอบถามความคิดเห็นในการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคม ด้านปัจจัยนำเข้า ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ระหว่าง 0.80 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

ฉบับที่ 3 สอบถามความคิดเห็นในการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคม ด้านกระบวนการ ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ระหว่าง 0.80 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

ฉบับที่ 4 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคม ด้านผลผลิต ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและนักเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ระหว่าง 0.80 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

วิธีการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ผู้รายงานได้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการดำเนินโครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ฉบับที่ 1 ด้านบริบท และฉบับที่ 2 ด้านปัจจัยนำเข้า ในระหว่างวันที่ 16 – 31 พฤษภาคม 2563

ระยะที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการดำเนินโครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ฉบับที่ 3 ด้านกระบวนการ ในระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2563 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2564

ระยะที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลหลังการดำเนินโครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ฉบับที่ 4 ด้านผลผลิต ระหว่างวันที่ 1 – 20 กุมภาพันธ์ 2563

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้รายงานวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (รัตนะ บัวสนธ์. 2540 : 188) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความพร้อม/การปฏิบัติ/การดำเนินการ/ความสำเร็จในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความพร้อม/การปฏิบัติ/การดำเนินการ/ความสำเร็จในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความพร้อม/การปฏิบัติ/การดำเนินการ/ความสำเร็จในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความพร้อม/การปฏิบัติ/การดำเนินการ/ความสำเร็จในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความพร้อม/การปฏิบัติ/การดำเนินการ/ความสำเร็จในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินการดำเนินโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนพินายดำรงวิทยาคม ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X}$ (= 4.51, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านบริบท ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.27) รองลงมาคือ ด้านผลผลิต ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.35) ด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.31) และด้านกระบวนการ ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.31) ตามลำดับ

2. ผลการประเมินการดำเนินโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนพินายดำรงวิทยาคม ในรายด้าน พบว่า

2.1 ผลการประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.27) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ วัตถุประสงค์ของโครงการ โรงเรียนวิสุทธิพุทธโสธรคล้อยก้นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.0) รองลงมาคือ วัตถุประสงค์ของโครงการ โรงเรียนวิสุทธิพุทธโสธรคล้อยก้นนโยบาย วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.18) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ วัตถุประสงค์ของโครงการ ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทาง ร่างกาย และจิตใจ อันส่งผลต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.90)

2.2 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญและเป็นผู้ดำเนินการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิสุทธิพุทธ การแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.22) รองลงมาคือ ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในการดำเนินงานตามโรงเรียนวิสุทธิพุทธ ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.44) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การนิเทศกำกับติดตาม การดำเนินการ โครงการ โรงเรียนวิสุทธิพุทธอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.97)

2.3 ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ หลักสูตรสถานศึกษานั่นคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.22) รองลงมาคือ วางแผนการประเมินเพื่อทบทวนกิจกรรมของสถานศึกษา(ประเมินภายใน) ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.44) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การนำผลการนิเทศมาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 1.36)

2.4 ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ การมีพระพุทธรูปซุ้มโรงเรียนส่งผลต่อผลผลิตผู้เรียนด้าน เช่น จริยธรรม ที่นักเรียนได้ไหว้ทุกวัน ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) รองลงมาคือ ไม่มีสิ่งเสพติด

เหล่า นุหรี ในโรงเรียน 100% ($\bar{X} = 4.98, S.D. = 0.02$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มินกเรียนประหยักรู้จักใช้ทรัพย์สินของอย่างคุ้มค่าตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.25, S.D. = 1.02$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการประเมิน โครงการ โรงเรียนวิถีพุทธของ โรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคม พบประเด็นสำคัญสามารถนำมาเสนอ และอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านบริบท (Context Evaluation) ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีผลการประเมินด้านบริบทของโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคมมากที่สุด คือ วัตถุประสงค์ของโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่าวัตถุประสงค์ของโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคมที่ระบุให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ และคุณลักษณะที่ติดตามหลักค่านิยม 12 ประการ รวมทั้งมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ซึ่งเป็นไปตามหลักธรรมของศาสนาสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2563 ที่มีหลักการให้ความสำคัญกับประเด็นคุณภาพและประสิทธิภาพในทุกมิติโดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพของผู้เรียนที่ต้องปลูกฝังความมีระเบียบวินัย ทักษะคิดถูกต้อง ซึ่งเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องบริหารจัดการศึกษาขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการสู่การปฏิบัติโดยให้เอื้อต่อการสร้างคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะสอดคล้องกับจรรยาบรรณ (2555) ที่ศึกษาการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนลองวิทยา จังหวัดแพร่ ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการในภาพรวมพบว่าวัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสอดคล้องกับ อร์ไพลิน รังสรรค์ลิขิต (2557) ผลการประเมินด้านบริบท พบว่า องค์ประกอบด้านบริบทในการดำเนินงานตามโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนสระยายโสมวิทยาอยู่ในระดับมาก ลำดับที่มี

องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและจุดหมายของหลักสูตร

2. ด้านปัจจัย (Input Evaluation) ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีผลการประเมินสูงที่สุด คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญและเป็นผู้ดำเนินการดำเนินงานตามโครงการ โรงเรียนวิถิพุทธ การแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา อาจเป็นผลมาจากว่า การที่สถานศึกษาในฐานะเป็นองค์การทางการศึกษาจะดำเนินงานต่าง ๆ ประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้นำองค์การ เพราะผู้นำที่ดีจะสามารถนำพาผู้ได้บังคับบัญชาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเป็นผู้นำจะสามารถประสานงานกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ช่วยโน้มน้าวชักจูงให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุ่มเทความรู้ ความสามารถปฏิบัติหน้าที่เพื่อความสำเร็จขององค์การ รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำจะสามารถให้คำแนะนำ ให้การปรึกษา และให้ความเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ได้ โดยผู้อำนวยการโรงเรียนพินายดำรงวิทยาคม ใช้ภาวะผู้นำในการสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดการกระจายงานโดยแต่งตั้งกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ให้เกิดความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดผลลัพธ์ของโครงการตามที่คาดหวังไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของเกียรติศักดิ์ สุขเหลือง (2557) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนภาวะผู้นำวิถิพุทธในยุคโลกาภิวัตน์ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะภาวะผู้นำในยุคปัจจุบันพบว่าภาวะผู้นำควรมุ่งเป้าหมายในการเป็นผู้นำที่ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อก่อให้เกิดความเจริญในศีลสมาธิปัญญาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์รองลงมาคือเป็นผู้นำที่ใช้หลักธรรมาภิบาลผู้นำแบบเครือข่ายผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้นำในการมีส่วนร่วมผู้นำที่ขอคำปรึกษาผู้นำแบบออกคำสั่งและเป็นผู้นำที่มีความชัดเจนในการตัดสินใจ เพื่อร่วมกันให้เกิดประสิทธิผลในการดำเนินงาน

3. ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีผลการประเมินสูงที่สุด คือ หลักสูตรสถานศึกษานั่นคุณธรรม จริยธรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่าหลักสูตรสถานศึกษาจะเป็น

มวลประสบการณ์ในแต่ละรายวิชาที่นำไปสู่การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้หรือโครงการจัดการศึกษาโดยมีการกำหนดเนื้อหา กิจกรรม วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ หลักสูตรสถานศึกษาจึงมีความสำคัญทั้งต่อการศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางและเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษาที่จะเป็นเครื่องชี้นำทางในการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียนให้มุ่งไปสู่จุดหมายเดียวกัน และรวมทั้งต่อการสอนเนื่องจากหลักสูตรจะเป็นแผนแม่บทต่อการจัดการศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาจะระบุสิ่งที่สอนในโรงเรียน ระบุสิ่งที่ผู้เรียนควรจะรู้ ดังนั้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม และจริยธรรมนั้น ครูจำเป็นต้องใช้หลักสูตรสถานศึกษานำคุณธรรม จริยธรรมช่วยในการสอน นำไปแปลงเป็นภาคปฏิบัติหรือการสอนเพื่อให้ได้ผลการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด สอดคล้องกับ อร ไพลิน รังสรรค์ลิขิต (2557) รายงานการประเมินโครงการ โรงเรียนวิถิพุทธ โรงเรียนสระยายโสมวิทยา ที่ผลการประเมินด้านกระบวนการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือวางแผนการประเมินเพื่อทบทวนกิจกรรมของสถานศึกษา(ประเมินภายใน) ส่งเสริมให้มีการนำหลักธรรมมาเป็นฐานในการคิด แก้ปัญหา จัดกิจกรรมสวดมนต์สุดสัปดาห์ (พระสอนศีลธรรม) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมยกย่องทำความดีเป็นประจำ จัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ โรงเรียนวิถิพุทธ โรงเรียนพิมายคำรงวิทยาคมต่ำที่สุด คือ มีการนำผลการนิเทศมาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านผลผลิต (Product Evaluation) ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีผลการประเมินสูงที่สุด คือ มีพระพุทธรูปอยู่ในชุมชนบริเวณหน้าโรงเรียน เครื่องบูชา และให้นักเรียนไหว้ทุกวัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่าพระพุทธรูปประจำโรงเรียนเป็นสัญลักษณ์ที่เปรียบเสมือนตัวแทนขององค์พระพุทธเจ้า ถูกจัดสร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนและผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาได้เคารพบูชา และระลึกถึงพระพุทธเจ้า ได้แสดงความเคารพศรัทธาเลื่อมใสต่อพระองค์ และเพื่อเป็นการสืบต่อพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนต่อไป ดังนั้นเมื่อนักเรียนได้กราบไหว้พระพุทธรูป จะได้ตั้งใจระลึกถึงพระคุณ 3 ประการ ทั้งพระพุทธรูปคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ และจะได้

ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ก็จะนำไปสู่การมีคุณธรรม จริยธรรมตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามโครงการต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของเหมือนฝัน จันทรประสิทธิ์ (2559) การประเมินโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนวัดลาดสนุ่นด้านผลผลิตพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาพบว่า การมีพระพุทธรูปอยู่ในชั้นบริเวณหน้าโรงเรียน เครื่องบูชา และให้นักเรียนไหว้ทุกวัน มีผลการประเมินในด้านผลผลิตที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ดังนั้นสถานศึกษา หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียน ควรให้ความสำคัญกับพระพุทธรูปและบริเวณโดยรอบเพื่อให้มีบรรยากาศที่มีความเหมาะสมแก่การกราบไหว้ของผู้เรียนและบุคคลทั่วไป

2. จากผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรสถานศึกษาเน้นคุณธรรม จริยธรรมมีผลการประเมินในด้านกระบวนการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรมีการทบทวน หลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมโดยบูรณาการเรื่องของคุณธรรม จริยธรรมใน หลักสูตรเพื่อให้ครูได้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภายใต้บริบทของโรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคม ดังนั้นสถานศึกษาหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับต่าง ๆ เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำผลการประเมินผลโครงการครั้งนี้ ไปศึกษาในสถานศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกันเพื่อให้ได้สารสนเทศที่เหมาะสมในการ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียน

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินผลโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนพิมายดำรงวิทยาคมโดยใช้แนวทางการประเมินรูปแบบ CIPP ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรใช้แนวทางการประเมินในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเพื่อให้สะท้อนผลการดำเนินงาน ของโครงการยิ่งขึ้น เช่น แนวทางการประเมินโดยรูปแบบ CIPPI CIPPIEST เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). เอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง. (2557). การพัฒนาภาวะผู้นำวิถีพุทธในยุคโลกาภิวัตน์. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- จิรัฐพงศ์ สุ่มนะ. (2555).. รายงานการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนลองวิทยา. ออนไลน์ แหล่งที่มา : <http://www.longwittaya.ac.th>.
- วีรพงศ์ ถิ่นแสนดี. (2550). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนสิงห์สะอาด อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม,
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). แนวทางบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- เหมือนฝัน จันทรประสิทธิ์. (2559). การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนวัดลาดสนุ่น. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
- ไพลิน รังสรรค์ลิขิต. (2557). รายงานการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนสระยายโสมวิทยา. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9.